

Alpay AZƏR

Axşam saat doqquzda evdə oturub xəbərlərə baxdığım vaxt hərbi komissarlıqdan zəng elədilər ki, Qarabağdan şəhid gətiriblər, təcili Aytəpə kəndinə aparmaq lazımdı.

Doxsan ikinci ilin iyun ayı idi, icra hakimiyyətinin humanitar şöbəsində il yarım yədi təlimatçı işləyirdim. İndiyə qədər rayonumuza gələn iyirmi səkkiz əsgər meyitini hərbi komissarlığın zabitiylə bir yerdə aparıb ailələrinə təhvil vermişdim. (Hamısının da adını, soyadını sıra nömrəsiylə bloknotunda yazırdım). Ağlaşmalara, ağlılara hardasa öyrəşmişdim, bircə qızlar, qadınlar, nənələr üzlerini cıranda, yanaqlarından axan qanı görəndə, söydürdüm bu həyatı.

Qaçaraq özümü çatdırdım hərbi komissarlığa. Dedilər ki, bu dəfə mənə köməkçün adam verə bilməyəcəklər: iki saat əvvəl cəbhədən gələn əsgər meyitini bir podpolkovniklə başqa kəndə göndərmişdilər. "Ona görə incimə, qardaş, tabutu köməklə maşına qoyarıq, ora çatanda yaxınları kömək eliyərlər sizə", - hərbi komissarın müavini narazı sifətini görüb dedi. Üstəlik, ordan icranın Aytəpədəki nümayəndəliyinə nə qədər zəng etsəm də, telefonu götürən olmadı: tapşırıcaqdım, kimse bir saat sonra mənə kəndin girəcəyində gözləsin, meyiti bir yerdə aparıb ailələrinə verək. Öz-özümə deyinsəm də, pəncərədən qaranlığa baxanda başa düşdüm ki, bu vaxt işdə kiminsə olmaması normaldı.

Məsələnin başqa bir pis tərəfi hərbi komissarlıqda işləyənlərin indi apardığımız on doqquz yaşlı İbrahimov Qurban Sahib oğlunun meyitinin hansı kənddən olduğunu gec müəyyən etməkləriydi: şişməsin deyər, bədəninə buz parçaları bağlayıb bir gün komissarlığın zirzəmisində saxlamışdılar.

Artıq daşlı-kəsəkli dağ yoluyla gedirdik, Mənə elə gəlirdi, tabutu lazım olan qədər mismarlamayıblar, maşınımız hər dəfə çalaxura düşəndə, deyirdim, bu dəqiqə mismarlar laxlayıb yerindən çıxacaq, tabutun qapağı açılacaq, ona görə tez əlimlə üstündən yüngülcə basırdım.

İlk dəfəydi gecə, üstəlik, yaxınlarına xəbər etmədən əsgər meyiti aparırdım. Yolda

ağlıma gəldi ki, kəndə girən kimi qarşımıza çıxan ilk evin qapısını döyüb ailəsinin yaşadığı ünvanı soruşub öyrənirəm. Amma fikirləşəndə ki, qapını açan meyit yiyəsi ola bilər, ötim ürpeşdi.

Arada gözümlə tabutdan çəkib Aya baxanda, sanki başqa yerdə özümü hiss edirdim: bədirlənmiş Ay məni gecə tabutu xofundan xilas edirdi, bir az rahatlıq gətirirdi mənə. Amma elə ki, UAZ-ımız kələ-kötür yollarda silkələnirdi və Ay işığı gah tabutun başına, gah da ortasına düşürdü, onda meyit rənginə oxşar taxta tabutun üzərində hərəkət edən, titrəyən Ayın əksindən xoşlanırdım. Vahimədən qəfil xəyalıma belə bir şey gəldi: ordan çıxan əsgərin ruhu üzübüz oturub mənə dedi ki, xəbərim var, indiyə qədər özüm daxil rayonumuza gələn iyirmi doqquz əsgər meyitini aparıb yaxınlarına çatdırırsan. (O vaxtlar, elə indi də inanıram ki, ruhlar bu dünyada baş verənlərdən xəbərdardılar, üstəlik, adamların ürəyini oxuya bilərlər). Amma bu dəfə sənə çətin olacaq, özün də bilirsen, evdəkilərin heç nədən xəbəri yoxdu, ona görə hazır ol, anam, atam sənə ən ağır sözlər deyəcək. Cavab verdim ki, nə günah iş tutmuşam, mənə söysünlər, tapşırılan işi görürəm də, kimse bunu etməli, ya yox. Xəyali söhbətimizin bu yerində sürücü qəfil əyləci basdı, tabut irəli gedib maşının böyrünə dəydi. Ürəyim düşdü, elə bildim, bu dəqiqə qapağı açılacaq.

- Nooldu?! - sürücüyə qışqırdım.
- Keçi çıxdı qabağımıza, - xısın-xısın güldü. - Deyəsən, dağkeçisiydi.
- Eee, - əsəbləşdim bunun gülməyinə, tabutu maşının ortasına çəkdim.

Artıq kəndə yaxınlaşdıq, adda-budda işıqlar sayrırdı. Hərbi komissarın müavini şəhid əsgərin ailənin tək övladı olduğunu demişdi: qohum-əqrəbə yığışandan sonra ağlaşmanı balaca kənddə, yəqin, çox adam eşidəcəkdə.

Ön pəncərədən irəli baxıb bilmək istəyirdim, görə, birinci evin işığı yanırı, sürücü qəfil əyləci basdı, ardınca küt "tupp" səsi eşidildi. Müvazinətini saxlamadım, dizlərim tabuta dəydi.

- İndi nə idi?! - ayağa durub qışqırdım.

Sürücü heç nə demədən əyləclə sükanə bir zərbə vurub qabaqdan, dalınca mən arxa qapını açaraq çölə çıxdıq. Gecə paltarının üstündən qara, yun jaket geymiş ortayaşlı, arıq bir qadın arxası üstə uzanmışdı, gözləri yarıyumulu inildəyə-inildəyə nəsə deyirdi. Sürücüyə mən tez onu yerdən qaldırdıq, uzun saçlarının ucları az qalırdı yerə dəysin, aparıb maşında tabutun yanına uzatdıq. Sürücü öz kabinəsinə qayıdıb, ordan su dolu şüşəni gətirib, bizə qəribə-qəribə baxan qadının üzünə su çiləməyə başladı:

- Ay arvad, gecənin bu vaxtı bizi xataya salmaqda nədi məqsədin? Yaxşı ki, vaxtında tormozu basdım. Yoxsa Allah göstərməmiş, - mənə baxıb davamını demədən başını buladı. - Məllim, neyniyək? Aparaq bunu rayon bəlnisəsinə?
Qadın qəfil əllərini yerə qoyub dikeldi:

"Danışan tabutlar" silsiləsindən I hekayə

- Mənə heç nə olmayub. Sür kəndə, - sürücüyə baxıb əmr tonunda dedi...

Maşın yavaş-yavaş kəndin içərisinə doğru hərəkət edirdi, artıq iki-üç evin yanından keçmişdik. "Bu qadın kimdi?" sualına cavab axtarsaq da, nə mən, nə də sürücü özündən nəsə soruşmağa cəsarət edirdi. Tabutu sığallamağa başlayan qadın ağlamsımb həzin səsle "Gəlməyini xəbər eliyən balam" deyəndə, içimdə zəlzələ baş verdi. "Hardan bilib?". Başa düşdüm ki, kimse bizdən qabaq kəndə çatıb xəbər edib oğlunun şəhid olmadığını.

- Buluddar pilləkən kimiydi, - gözlərini mənə zilləyib danışmağa başladı, - balam buludların üstünə qaça-qaça göydən yerə gəlirdi. Dedim, a bala, tələsmə, yıxılırsan. Qayıdandan ki, qorxma, ay ana, pambıq kimi di buluddar, elə yumşaqdılar ki, - son sözləri uşaq kimi dedi. - Sonra da gülə-gülə "Baax" deyib hoppandı ən yekə buludun üstünə, - qəfil əsəbi tona keçdi. - Zəhrimar bulud da qaçdı o yana. Gördüm, balam ildırım sürətiyləndüü üstümə gəlir. Elə sürətlən gəlirdi, əllərini açıb tutmağa qorxurdum, elə bildirdim, saxlayammıyacam, ölimdən sürüşüb yerə deyəcək, tikə-tikə olacaq. Vaay deyib qışqırdım. Ayrılan kimi durub qaça-qaça çıxdım yola... Kaş elə balam düşəydi başıma, - iki əyləclə başına vurdu, - mənə də yanına aparaydı.

Danışdıqca sifətində yaranan əsəb, həyəcan, peşmançılıq ifadələri elə təbii idi, sanki bütün bunlar başına gəlmişdi. Tüklərim biz-biz olmuşdu, dilim-ağzım kilidlənmişdi. Az sonra qadın, sürücüyə tərəf səsləndi:

- Qadan alım, bir az qabaxda körpü gərəssən, onu keçəndən sonra sola dönüb dördüncü evin qabağında saxlıyarsan, - bunları deyib başını tabutun baş tərəfinə qoydu, başladı oğluyula pıçiltıyla danışmağa, dediklərdən heç nə başa düşmədim.

Ay işığı tabutu sığallayan "Buluddan yıxılan balam" desə də, gözümdən bir damcı yaş çıxmayan ananın arxaya getmiş kəlağayısını, azca ağarmış saçlarını, bir də, tabutun özünü işıqlandırır. Mənsə heykələ dönüb anayla balanın görüşünə tamaşa edirdim.

Qeyd: Bu silsilədən olan hekayələrin yazılmasına görə, ədəbiyyatşünas Azər Turana, eləcə də surf bu hekayənin yazılmasında texniki yardım göstərən jurnalist Emil Məmmədova, Neftçala rayonu Yeniqlaşlaq kənd ümumorta məktəbin direktoru Ütvü Fərzəliyevə dərin təşəkkürümü bildirirəm.

26 may-11 dekabr, 2019
Bakı-Altınağac-Bakı

Ay işığında tabut

Bu hekayəyə görə müəllif II Mir Cəlal hekayə müsabiqəsində (2020) həvəsləndirici mükafata layiq görülüb.